

Ծայրից դողալով մի կաթիլ արյուն վայր կիջնե նորից...

Սև ծովի բուքը կհևա դողող...

Մեծ աղաղակներ կհասնեն նավին և քեզ կկանչեն:

Եվ այդ հույզերը, փոթորիկը այդ անողորմ ողբի

Հիվանդ ուղեղիդ վերջը կբանան, և կխենթանաս:

Բարի ճանապարհ, վարդապետ, վերադարձ բարի...

Բայց այդ կլինի հիշատակ վերջին, այս բիրտ աշխարհի

Հիշատակ վերջին: Վերջին մղձավանջ, վերջին սև տեսիլք,

Որի դանակը մորթել էր երգդ և սիրտդ փակել թանձր խավարում:

Հետո, վարդապետ, լսո՛ւմ ես ձայնը տարագիր սրտիս,

Հետո, վարդապետ, կգա վեհաշուք, պայծառ գմբեթը հայոց աշխարհի

Եվ կբարձրանան լուսե խմբերի երգեր աննման...

Անհամբեր շարքով քեզ կբոլորեն լեռները մեր վեա,

Դաշտերը մարմանդ, դալար սեզերը, ձորերը մեր խոր,

Ոսկե կոկորդով կլկլան, ուրախ աղբյուրները մեր,

Ծառագայթների բամբիռը զարնող գետերը զվարթ,

Եվ դա կլինի համերգ մի հսկա, որի նմանը չի լաված երբեք

Եվ ոչ մի վայրում: Մի դաշնակություն, որի մեղեդին

Գալիս է հնչում հողերի կրծքից, սարերի կանաչ բորոգաների

Կանչող հմայքից, ձորերում ձայնող խուլ թմբուկներից,

Դաշտերում սահող մեղմ ջութակներից և այն զանգերից,

Որոնք հնչում են, երբ մեր արևը կաչում է ժայռին,

Եվ վայր է թափվում խուլ ջրվեժների դողանջը արծաթ,

Եվ դա կլինի համերգ մի հսկա, որի նմանը չի լաված երբեք

Եվ ոչ մի վայրում: Դիսկանտներ ոսկե, բուստներ խորունկ,

Կաղամախիների խշռոցներ խորհուրդ, բաղերի ծոցից

Եկած շրշուններ, հասկերի գլխին սահող լեռնոտներ,

Եվ ալիք-ալիք խոտերը շարժող ֆուգան հովերի՝

Կզան, կկանգնեն, և հոգուդ խորքի չերգված երգերից

Հայոց աշխարհի բոլոր ձայները կհամերգեն նորից:

Բարի ճանապարհ, վարդապետ, վերադարձ բարի...

ԵՂԻԾԵ ԶԱՐԵՆՑ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԻԾԱՏԱԿԻՆ

Հատվածներ

Հայրենի երգն ես դու մեր՝

Վերադարձած հայրենիք:

Դեմքիդ՝ տանջանքն է դրել

Անագորույն մի կնիք.—

Եվ հանճարի հեռակա

Հուրն է հանգչում ճակատիդ:

Ինչպես մարող ճաղագայթ

Արարատի գագաթին:

Դու աշխատանքն ես երգել,

Եվ քրտինքը մաճկալի—

Անջուր հանդեր ու հերկեր,

Սիրո երգեր անձկալի...

Դու պանդուխտի տարագիր

Սիրտն ես երգել կարոտով՝

Իբրև հեռու արագիլ

Կապված սիրո կարոտով:

Արդյոք կարո՞ղ էր քո սուրբ,
Բեկված հոգին երագել,
Որ դառնալու ես մի օր
Քո հայրենիքը վսեմ,
Որ պիտի շուրջդ բուրի
Սերն ու գգվանքը մեր այս,
Եվ Չարենցը համբուրի
Քո շրթունքները մեռած...

Օ, վարդապետ անվեղար,
Որ օրերում վրդովիչ
Ջայնի հովիվ լոկ եղար
Ջեռքիդ սրինգ մի թովիչ,

Դու աղոթքի փոխարեն
Ջայն խնկեցիր միայն վեհ,
Դեպի երկինք, որ բյուրեղ
Ժողովրդիդ սիրտն էր մեծ...

Կխաղաղվի վերջապես
Խոնջած աճյունը քո հար—
Դարձած մոխիր կենսաբեր,
Դարձած սկյուն, դարձած քար...
Հայրենացա՛ծ, սրբացա՛ծ՝
Կապրի հոգիդ հմայող՝
Դարձած ելնող երգի ձայն.
Եվ հայրենի դարձած հող...

Է Պ Ի Տ Ա Ֆ Ի Ա

Աստ՝ Կոմիտասն է հանգչում՝ իբրև հող ու աճյուն առհավետ:
Միրտ մոխրացած, դարձած հող՝ երբեմնի անոթ՝ ձայնածին:
Ա՛յր մահացու՝ աշխարհում նա եղել է դպիր, վարդապետ:
Այր մշտաձև՝ ձայնապետ—ձայների արքա—ձայնագիր:

ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿ

ՀԱՏՎԱԾ՝ «ԱՆԼՈՒԵԼԻ ԶԱՆԳԱԿԱՏՈՒՆ» ՊՈԵՄԻՑ

Դու ամենայն Հայոց Երգի Վեհափառն ես,
Դու՝ մեր երգի Մեսրոպ Մաշտոց,
Գիրն ու տառն ես Հայոց երգի:

Հայոց երգի
Անձիր հերկի
Ե՛վ ակունն ու խորունկ առն ես,
Ե՛վ մատընտիր սերմը նրա,
Ե՛վ խոստումը գալիք բերքի...

Եվ ծիրանի մեր այն ծառն ես,
Որ ինչքան էլ ճղակոտոր՝
Շրտկվել է և բար տվել...

Եվ հայրենի այն ծիծառը,
Որ հավիտյան բույն է դրել

Մեր հոգու մեջ,

Մեր կիսավեր ու դեռ կանգուն տաճար-
ների

Ու մեր երկնի գմբեթի տակ...

Դու՝ մեր տավիղ,

Եվ քո լարը

Մինչև անգամ և հատվելիս
Հայերեն է նորից ճնգում:

Դու՝ մեր սրտի ձայնալարը,
Մինչև անգամ վհատվելիս
Հայերեն ես դարձյալ տնքում...

Դու ես քարը
Եվ սրբատաշ մեր պատշարը.
Հացը օրվա

Եվ նեղ ժամի մեր պաշարը.
Մեր փակ հոգին, բաց աշխարհը,
Սրբագործված մեր նշխարը.

Եվ մեր ճարը՝
Օտարամուտ ախտի դիմաց.
Խնկածավալ մեր տաճարը՝
Օտարահոտ աղտի դիմաց.
Վերադարձի մեր պատճառը՝
Մեր հարկադիր գաղթի դիմաց.
Համահավաք մեր հանճարը՝
Ազգաբնակչություն բախտի դիմաց...

Դու մեր հաստատ Մասիս սարը՝
Վատահելի թիկունքն ես մեր,
Մեր երգերի ծովասարը
Ու բյուրական ակունքն ես մեր,
Մեր արնոտված հավքի լեզուն,
Մեր կարոտած ֆիդան յարը,
Մեր լեփլեցուն հոգիների ձայնատարը,
Մեր երգերի խա՛ղը-նոտա՛ն-ձայնատարը.
Ջայնաբլիթո՞ւղ կենդանի
Ու ձայների թանգարանը,—
Մեր հայկական երգարանը...